

- PRIJEDLOG -

Na temelju članka 31. stavka 3. Zakona o Vladi Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 150/11, 119/14) te točke V. Odluke Vlade Republike Hrvatske o povjeravanju poslova vezanih uz suradnju s Europskom investicijskom bankom i Europskim investicijskim fondom na provedbi Plana ulaganja za Europu („Narodne novine“, broj 102/15), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj _____ rujna 2016. godine donijela

ZAKLJUČAK

1. Prihvaća se Prvo izvješće o provedbi Plana ulaganja za Europu u Republici Hrvatskoj za razdoblje 25. rujna 2015. do 31. srpnja 2016. godine, koje je Vladi Republike Hrvatske dostavilo Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije aktom, KLASA: _____; URBROJ: _____, od _____.
2. Zadužuje se Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije da o prihvaćanju izvješća iz točke 1. ovog Zaključka na odgovarajući način izvršiti sva nadležna tijela državne uprave, agencije i pravne osobe s javnim ovlastima.

PREDSJEDNIK

Tihomir Orešković

KLASA:

URBROJ:

Zagreb, _____

OBRAZLOŽENJE

Plan ulaganja za Europu je inicijativa Europske komisije i EIB Grupe usmjerena na uklanjanje prepreka ulaganjima, pružanje vidljivosti i tehničke pomoći ulagačkim projektima te pametnije iskorištavanje dostupnih financijskih sredstava. Cilj Plana je mobilizirati ulaganja u iznosu od najmanje 315 milijardi EUR do polovice 2018. godine i to putem Europskog fonda za strateška ulaganja (u daljnjem tekstu: EFSU). EFSU je ključna financijska mjeru u okviru Plana ulaganja za Europu, koju provodi EIB Grupa, odnosno Europska investicijska banka (u daljnjem tekstu: EIB) i Europski investicijski fond (u daljnjem tekstu: EIF).

Sukladno Odluci Vlade Republike Hrvatske od 24. rujna 2015. godine, vezano uz provedbu Plana ulaganja za Europu na području Republike Hrvatske, Hrvatskoj banci za obnovu i razvitak (u daljnjem tekstu: HBOR) povjereni su poslovi vezani za provedbu Plana ulaganja za Europu u Republici Hrvatskoj. Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije koordinira rad resornih tijela državne uprave, agencija i drugih pravnih osoba s javnim ovlastima putem nacionalnih koordinatora za Plan ulaganja za Europu te osigurava suradnju istih s HBOR-om u provedbi svih aktivnosti vezanih uz provedbu Plana ulaganja za Europu u Republici Hrvatskoj.

EFSU je primarno garancijski instrument koji omogućuje dodatnu snažniju kreditnu i garancijsku aktivnost EIB Grupe, a ključna područja ulaganja su infrastruktura, obrazovanje, istraživanje i inovacije te rizično financiranje za mala i srednja poduzeća (u daljnjem tekstu: MSP). U okviru EFSU-a ne postoje ni regionalne niti sektorske kvote te je dodjeljivanje potpore projektima prilagođeno tržišnoj potražnji.

Hrvatska za sada uživa koristi od sporazuma o MSP-ovima i poduzećima srednje tržišne kapitalizacije u okviru EFSU-a. Odobrena su dva projekta koja je kandidirao HBOR, i to:

- Podjela rizika za srednje kapitalizirana društva i druge prioritete - u okviru sastavnice za infrastrukturu i inovacije EFSU-a; i
- Portfeljna garancija u okviru Obzor 2020. *Innovfin SME Guarantee Facility* za mala srednje kapitalizirana poduzeća i mala i srednja poduzeća - u okviru sastavnice za MSP-ove EFSU-a.

U okviru sastavnice za infrastrukturu i inovacije EFSU-a, osim prethodno spomenutog projekta HBOR-a za podjelu rizika za srednje kapitalizirana društva i druge prioritete, u Hrvatskoj je identificirano petnaest potencijalnih ulagačkih različitih stupnja pripremljenosti, i to u sektorima: energetike (7), turizma (3), prometa (2), proizvodne industrije (1), okoliša i održivog upravljanja resursima (1) i digitalne infrastrukture (1), a koji bi mogli započeti s realizacijom u iduće tri godine sukladno Uredbi (EU) br. 2015/1017 o EFSU-u. Procijenjena ukupna vrijednost ulaganja na teritoriju Republike Hrvatske koja bi se mogla potaknuti uz

podršku EFSU-a ovim projektima iznosi otprilike 5 milijardi EUR. Dosad je šest projekata, putem HBOR-a, komunicirano prema EIB-u te se nalaze u različitim fazama preliminarne procjene. Nadalje, aktivno se radi na omogućavanju korištenja kombiniranih EU izvora financiranja, koristeći primjerice Europske strukturne i investicijske fondove (u daljnjem tekstu: ESIF) i EFSU, identifikaciji najpovoljnijih oblika financiranja projekata i proširenju ponude različitih načina pomoći.

U sklopu Plana ulaganja za Europu, pokrenut je i Europski portal projekata ulaganja (u daljnjem tekstu: EPPU), kao internetska platforma koja povezuje promotore projekata s ulagačima. Dosad je na EPPU-u objavljeno 100-ak projekata, među kojima su i projekti na teritoriju Republike Hrvatske, procijenjene vrijednosti ulaganja preko 1 milijarde EUR.

Predmetno izvješće izradilo je Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije, u suradnji s HBOR-om i nacionalnim koordinatorima za Plan ulaganja za Europu.

REPUBLIKA HRVATSKA

MINISTARSTVO REGIONALNOGA RAZVOJA I FONDOVA EUROPSKE UNIJE

Hrvatska banka za obnovu i razvitak

**Prvo izvješće o provedbi Plana ulaganja za Europu u
Republici Hrvatskoj
za razdoblje od 25. rujna 2015. do 31. srpnja 2016.**

Zagreb, 18. kolovoza 2016.

Sadržaj

Izvršni sažetak	1
Plan ulaganja za Europu	3
Europski fond za strateška ulaganja	4
Europski savjetodavni centar za ulaganja	7
Europski portal projekata ulaganja	8
Aktivnosti u provedbi Plana ulaganja za Europu u Republici Hrvatskoj	9
Rezultati provedbe Plana ulaganja za Europu u Republici Hrvatskoj	19

Izvršni sažetak

Plan ulaganja za Europu usmjeren je na uklanjanje prepreka ulaganjima, pružanje vidljivosti i tehničke pomoći ulagačkim projektima te učinkovitije iskorištavanje novih i postojećih financijskih sredstava za ulaganja na teritoriju Europske unije (EU). Cilj mu je mobilizirati ulaganja u iznosu od najmanje 315 milijardi EUR do polovice 2018. godine i to putem Europskog fonda za strateška ulaganja (EFSU). EFSU je ključna financijska mjera u okviru Plana ulaganja za Europu koju provodi EIB Grupa - Europska investicijska banka (EIB) i Europski investicijski fond (EIF). Vlada Republike Hrvatske povjerila je Hrvatskoj banci za obnovu i razvitak (HBOR) provedbu Plana ulaganja za Europu u Republici Hrvatskoj, a Ministarstvu regionalnoga razvoja i fondova Europske unije (MRRFEU) ulogu glavnog koordinatora svih aktivnosti vezano uz Plan ulaganja za Europu u Republici Hrvatskoj.

EFSU je primarno garancijski instrument koji omogućuje dodatnu snažniju kreditnu i garancijsku aktivnost EIB Grupe, a ključna područja ulaganja su infrastruktura, obrazovanje, istraživanje i inovacije te rizično financiranje za mala i srednja poduzeća (MSP).

U okviru EFSU-a ne postoje ni regionalne niti sektorske kvote te je dodjeljivanje potpore projektima prilagođeno tržišnoj potražnji.

Republika Hrvatska za sada uživa koristi od sporazuma o MSP-ovima i poduzećima srednje tržišne kapitalizacije u okviru EFSU-a.

Odobrena su dva projekta koja je kandidirao HBOR, i to:

- Podjela rizika za srednje kapitalizirana društva i druge prioritete - u okviru sastavnice za infrastrukturu i inovacije EFSU-a; i
- Portfeljna garancija u okviru obzor 2020. *InnovFin SME Guarantee Facility* za mala srednje kapitalizirana poduzeća i mala i srednja poduzeća - u okviru sastavnice za MSP-ove EFSU-a).

U okviru sastavnice za infrastrukturu i inovacije EFSU-a, u Hrvatskoj je identificirano petnaest potencijalnih ulagačkih projekata u sektorima energetike (7), turizma (3), prometa (2), proizvodne industrije (1), okoliša i održivog upravljanja resursima (1) i digitalne infrastrukture (1) koji bi se mogli realizirati u iduće tri godine, sukladno Uredbi (EU) 2015/1017 o EFSU-u. Procijenjena ukupna vrijednost ulaganja koja bi se mogla potaknuti uz podršku EFSU-a ovim projektima iznosi otprilike 5 milijardi EUR. Dosad je šest projekata, putem HBOR-a, komunicirano prema EIB-u te se nalaze u različitim fazama preliminarne procjene.

Nadalje, aktivno se radi na omogućavanju korištenja kombiniranih EU izvora financiranja, osobito koristeći Europske strukturne i investicijske fondove (ESIF) i EFSU, identifikaciji najpovoljnijih izvora financiranja projekata, proširenju ponude različitih načina pomoći te stvaranju naprednog i transparentnog portfelja ulagačkih projekata iz javnog sektora. S obzirom na utvrđenu najnižu vrijednost projekata (> 35 milijuna EUR; prethodno čak > 50 milijuna EUR) koja znatno ograničava broj potencijalnih projekata na teritoriju Republike Hrvatske, poboljšanje mogućnosti korištenja EFSU-a postoji kroz razvoj platformi za ulaganje u sektorima poput energetske učinkovitosti, prometa (osobito u dijelu gradskog prijevoza te razvoja morskih luka i malih aerodroma), širokopojasnog Interneta i zdravstva.

U sklopu Plana ulaganja za Europu pokrenut je i Europski portal projekta ulaganja (EPPU), kao internetska platforma koja povezuje promotore projekata s ulagačima. Dosad je na EPPU-u objavljeno 100-ak projekata, među kojima su i dva s područja Republike Hrvatske, ukupne procijenjene vrijednosti ulaganja preko 1 milijarde EUR.

Plan ulaganja za Europu

Europska komisija je pokrenula Plan ulaganja za Europu (tzv. "**Junckerov plan**") s ciljem poboljšanja investicijskog i financijskog okruženja na prostoru EU-a te kako bi stvorila uvjete za snažnije investicijske aktivnosti u sektorima i na teritoriju EU-a gdje je potrebno omogućiti nova radna mjesta.

Plan ulaganja za Europu usmjeren je na uklanjanje prepreka ulaganjima, pružanje vidljivosti i tehničke pomoći ulagačkim projektima te pametnije iskorištavanje novih i postojećih financijskih sredstava. Ciljevi su mu:

- **mobilizirati ulaganja** u iznosu od najmanje 315 milijarde EUR tijekom tri godine putem Europskog fonda za strateška ulaganja (EFSU); predviđa se potpora strateškim ulaganjima u ključnim područjima poput infrastrukture, obrazovanje, istraživanja i inovacija te rizično financiranje za mala i srednja poduzeća (do 250 zaposlenih) te srednje kapitalizirana poduzeća (do 3000 zaposlenih);
- **podržati ulaganja** u realno gospodarstvo putem Europskog savjetodavnog centra za ulaganja (ESCU) i Europskog portala projekata ulaganja (EPPU); ESCU će omogućiti razmjenu dobrih praksi, stečenog iskustva i studija slučaja iz stvarnog života u području financiranja projekata i upravljanja projektima, a na EPPU-u su navedeni održivi projekti kako bi ulagači na raspolaganju imali pouzdane informacije za donošenje odluka; i
- **stvoriti okruženje** pogodno za ulaganja napredovanjem u smjeru uspostave jedinstvenog digitalnog tržišta, energetske unije i unije tržišta kapitala.

Inicijativa nije zamjena za nacionalne reforme za poticanje ulaganja, već služi kao dopuna tim reformama.

U provedbi Plana ulaganja za Europu kao strateški partneri zajedno nastupaju Europska komisija i EIB Grupa.

Ključna financijska mjera u okviru Plana ulaganja za Europu je Europski fond za strateška ulaganja (EFSU) kojeg provodi EIB. Vijeće EU-a je 25. lipnja 2015. donijelo Uredbu o EFSU-u u cilju poticanja gospodarstva. Donošenjem ove Uredbe utire se put novim ulaganjima koja započinju sredinom 2015. **Cilj EFSU-a jest poticati sudjelovanje privatnih ulagača u širokom rasponu novih projekata ulaganja.**

Tzv. treći stup odnosno stvaranje okruženja pogodnog za ulaganja, provodi se u okviru Europskog semestra, u suradnji između Europske komisije i država članica.

Europski fond za strateška ulaganja

Europski fond za strateška ulaganja (EFSU) temelji se na jamstvima iz proračuna EU-a u vrijednosti od 16 milijardi EUR te 5 milijardi EUR iz EIB-a. Kako bi se olakšale isplate u vezi s mogućom aktivacijom jamstava osnovan je jamstveni fond čija će vrijednost postupno dosegnuti 8 milijardi EUR (odnosno 50 % ukupnih obveza jamstva EU-a). Očekuje se da će EFSU ostvariti ukupan multiplikacijski učinak od 1:15 u stvarnim ulaganjima kroz privlačenje investitora odnosno kapitala iz privatnog sektora. U konačnici, provedba EFSU-a trebala bi rezultirati ulaganjima u iznosu najmanje 315 milijardi EUR unutar EU-a, i to u razdoblju 2015.-2018. Europska komisija i EIB u srpnju 2016. procjenjuju da će se kroz dosad odobrene projekte u okviru EFSU-a potaknuti ulaganja diljem EU-a u vrijednosti 37% ciljanog ukupnog iznosa od 315 milijardi EUR.

Europska komisija je 1. lipnja 2016. najavila pokretanje zakonskih izmjena Uredbe (EU) br. 2015/1017 o EFSU-u s ciljem vremenskog produljenja aktivnost EFSU-a iznad inicijalno planiranog razdoblja od tri godine (dakle u drugoj polovici 2018. i nakon toga), a sve kako bi se ostvarili pozitivni učinci na gospodarstvo. Također je najavila povećana ulaganja kroz financijske instrumente u mala i srednja poduzeća (MSP) kroz sastavnicu za MSP-ove EFSU-a, pojednostavnjenje kombiniranja potpore EFSU-a i Europskih strukturnih i investicijskih fondova (ESIF), lokaliziranje usluga Europskog savjetodavnog centra za ulaganja i kreiranje instrumenta sličnog EFSU-u za treće zemlje u razvoju (izvan EU-a). Za očekivati je stoga, da će u idućem financijskom razdoblju EU-a, sve veći naglasak biti upravo na EFSU-u i financijskim instrumentima, u odnosu na uobičajena bespovratna sredstva pomoći.

Ključna područja ulaganja u okviru EFSU-a su:

- strateška infrastruktura, uključujući digitalnu, prometnu i energetska infrastrukturu,
- obnovljivi izvori energije i energetska učinkovitost,
- obrazovanje i usavršavanje, istraživanje, razvoj i inovacije,
- ekološki i socijalni projekti te projekti urbanog razvoja, i
- podrška malim i srednjim poduzećima (MSP) i srednje kapitaliziranim društvima.

U okviru EFSU-a predviđena je mogućnost sufinanciranja projekata zajedno s Europskim strukturnim i investicijskim fondovima (ESIF) te sufinanciranje privatnih i javnih projekata putem povoljnih kredita EIB-a uz garanciju iz EU proračuna.

Za razliku od ESIF-ova koji omogućuju realizaciju dijela bespovratnih sredstva za prihvatljive javne i/ili privatne projekte, EFSU je **primarno garancijski instrument** koji omogućuje dodatnu snažniju kreditnu i garancijsku aktivnost EIB Grupe odnosno omogućuje:

EUROPSKI FOND ZA STRATEŠKA ULAGANJA

- preuzimanje većeg rizika od strane EIB Grupe,
- izravno kreditiranje pojedinih većih projekata od strane EIB-a,
- snažniju provedbu instrumenata EIF-a za MSP projekte, i
- razvoj platformi za ulaganje.

Projekti koje podupire EFSU u pravilu moraju imati viši profil rizika od projekata koje EIB Grupa financira u normalnim okolnostima i bez EU garancije. Također, takvi projekti moraju biti ekonomski i tehnički održivi, bankabilni (spremni za financiranje) te moraju u najvećoj mjeri, kad god je to moguće, mobilizirati kapital privatnog sektora (u slučaju da nije moguće mobilizirati privatni kapital za realizaciju ulaganja, isto je potrebno dokazati).

Uvažavajući uvjete EIB-a za izravno kreditiranje projekata, u ovom trenutku posebno su zanimljivi pojedinačni projekti veće investicijske vrijednosti (>35 milijuna EUR). Manje projekte zajedničkih karakteristika moguće je grupirati u platforme za ulaganje.

DOSADAŠNJI REZULTATI NA RAZINI EU-A

U okviru EFSU-a, dosad su odobreni projekti u vrijednosti 20,4 milijarde EUR na čitavom teritoriju EU-a od čega 13,6 milijardi EUR preko EIB-a (u okviru sastavnice za infrastrukturu i inovacije) i 6,8 milijardi EUR preko EIF-a (u okviru sastavnice za MSP-ove). Kroz odobrene projekte očekuje se ostvarenje investicija u vrijednosti 115.7 milijardi EUR. Radi se o ukupno 289 transakcija u 26 od 28 država članica EU-a. Od toga su potpisani projekti u vrijednosti 10,9 milijardi EUR.

SEKTORSKA DISTRIBUCIJA ULAGANJA:

26%	MSP-ovi
25%	Istraživanje, razvoj i inovacije
23%	Energetika
12%	Digitalna infrastruktura
6%	Promet
5%	Okoliš i resursna učinkovitost
4%	Socijalna infrastruktura

OSTVARENI REZULTATI U HRVATSKOJ

Hrvatska uživa koristi od sporazuma o MSP-ovima i poduzećima srednje tržišne kapitalizacije u okviru EFSU-a. Odobrena su dva projekta, i to:

1. PODJELA RIZIKA ZA SREDNJE KAPITALIZIRANA DRUŠTVA I DRUGE PRIORITETE (*RISK SHARING FOR MID-CAPS AND OTHER PRIORITIES*)

Prvi projekt EFSU-a u Hrvatskoj odobren je 22. rujna 2015. u okviru sastavnice za infrastrukturu i inovacije EFSU-a. Radi se o **instrumentu podjele rizika za srednje kapitalizirana društva i druge prioritete**, čime bi se pokrilo do 50% kreditnog rizika povezanog s portfeljem postojećih kredita poduzećima u HBOR-ovoj bilanci. Kroz ovaj financijski proizvod HBOR će biti u mogućnosti preuzimati više rizika te odobravati nove kredite srednje kapitaliziranim poduzećima i drugim prihvatljivim promotorima u iznosu do 100 milijuna EUR. EIB-ov udio u projektu kroz EFSU iznosi 50 milijuna EUR.

Radi se o prvom projektu ovakve vrste između EIB-a i neke nacionalne razvojne banke te ga EIB promovira kao neku vrstu „model projekta“ za platforme za ulaganje. Međutim, u ovom trenutku prije sklapanja garancijskog sporazuma između HBOR-a i EIB-a, postoje još neka otvorena pitanja. Usuglašavanje između HBOR-a i EIB-a je u tijeku, a u slučaju usuglašavanja otvorenih pitanja, potpis garancijskog sporazuma očekuje se krajem 2016.

2. PORTFELJNA GARANCIJA U OKVIRU OBZOR 2020. *INNOVFIN SME GUARANTEE FACILITY* ZA MALA SREDNJE KAPITALIZIRANA PODUZEĆA I MALA I SREDNJA PODUZEĆA

20. lipnja 2016. Europski investicijski fond (EIF) i HBOR **potpisali su prvi sporazum za MSP-ove u okviru programa InnovFin uz osiguranu potporu EFSU-a** (u okviru sastavnice za MSP-ove). Sporazum HBOR-u omogućuje da inovativnim poduzećima u Hrvatskoj tijekom sljedeće dvije godine ponudi jamstva za bankovne zajmove, i to zahvaljujući jamstvu koje daje EIF i koje ima potporu programa Obzor 2020., okvirnog programa EU-a za istraživanje i inovacije. Očekuje se da će podrška EU-a inovativnim hrvatskim poduzećima generirati portfelj zajmova u vrijednosti od 20 milijuna EUR.

Europski savjetodavni centar za ulaganja

Europski savjetodavni centar za ulaganja (ESCU) dodatno je sredstvo jačanja europskog okruženja za ulaganja i poslovanje. ESCU je zajednička inicijativa Europske komisije i EIB-a i služi kao jedinstvena pristupna točka uslugama tehničke i savjetodavne pomoći promotorima projekata iz privatnog i javnog sektora.

Savjetodavne usluge uključuju pomoć kod strukturiranja i financiranja projekta, jačanje kapaciteta i dr. Javni subjekti mogu se besplatno koristiti ESCU-om, a privatne tvrtke plaćaju naknadu za savjetodavne usluge.

Za lakši pristup uslugama ESCU-a na nacionalnoj i lokalnoj razini EIB je potpisao 18 sporazuma o suradnji s nacionalnim razvojnim bankama. **HBOR je takav sporazum o suradnji potpisao među prvima, kako bi se savjetodavne usluge bolje prilagodile lokalnim potrebama i približile krajnjim korisnicima u Hrvatskoj.**

Europski portal projekata ulaganja

Europski portal projekata ulaganja (EPPU) je internetska platforma koja povezuje promotore projekata s ulagačima. EPPU-om upravlja Europska komisija te pomoću njega želi povećati vidljivost i mogućnosti financiranja investicijskih projekata u Europi. Promotori projekata sami prijavljuju svoje projekte na EPPU, uz pomoć obrasca koji je dostupan na poveznici <https://ec.europa.eu/eipp/desktop/en/add-project.html>. Prijava projekata za javne subjekte je besplatna, dok privatne tvrtke plaćaju jednokratnu naknadu u iznosu 100 EUR.

EPPU je aktivan od 1. lipnja 2016. kao internetska platforma za spajanje projekata i ulagača, koji se, možda, inače ne bi susreli. **Dosad je na EPPU-u objavljeno 100-ak projekata, među kojima su i dva na području teritorija Republike Hrvatske, i to:**

- **PROJEKT REVERZIBILNE HIDROELEKTRANE VRDOVO, KOMBINIRANE PLINSKE ELEKTRANE PERUČA I SPOJNIH 25 KM DALEKOVODA I 24 KM PLINOVODA**

Potencijalna „greenfield“ investicija u Splitsko-dalmatinskoj županiji u statusu studije predizvodljivosti, privatnog investitora u potrazi za strateškim partnerom, procijenjene vrijednosti investicije 1 milijarde EUR.

- **MREŽA HIDRODROMA, USPOSTAVA USLUGA I ODRŽAVANJE HIDROAVIONA**

Potencijalni transeuropski investicijski projekt grčkog promotora zamišljen za povezivanje grčkih otoka, djelomično uključuje realizaciju na teritoriju Splitsko-dalmatinske županije u Republici Hrvatskoj.

AKTIVNOSTI U PROVEDBI PLANA ULAGANJA ZA EUROPU U REPUBLICI HRVATSKOJ

Aktivnosti u provedbi Plana ulaganja za Europu u Republici Hrvatskoj

Vlada Republike Hrvatske je Odlukom o povjeravanju poslova vezanih uz suradnju s Europskom investicijskom bankom i Europskim investicijskim fondom na provedbi Plana ulaganja za Europu od 24. rujna 2015. (Narodne novine br. 102/15) odredila Hrvatsku banku za obnovu i razvitak (HBOR) kao nacionalnu kontakt točku za sve projekte koji se žele kandidirati za EFSU.

Uloga HBOR-a je sljedeća:

- sudjelovanje u financiranju infrastrukturnih projekata i projekata malih i srednjih poduzeća EFSU-a putem različitih programa usmjerenih na promicanje gospodarskog rasta,
- kreiranje novih financijskih proizvoda sukladno potrebama hrvatskog gospodarstva,
- identifikacija ekonomski i tehnički održivih projekata u ključnim sektorima, posebno u inovativnim, ekološki osviještenim i društvenim područjima, koji će biti predloženi za financiranje u okviru EFSU-a,
- djelovanje kao nacionalna pristupna točka za moguće klijente i dionike,
- privlačenje privatnih subjekata za ulaganja u kombinaciji s javnim resursima,
- uspostavljanje Hrvatskog portala projekata ulaganja, koji obuhvaća tekuće i buduće projekte ulaganja u Republici Hrvatskoj
- sudjelovanje u komunikacijskim i promidžbenim aktivnostima vezanim za promociju Plana ulaganja za Europu, i
- podrška HBOR-u vezano uz realizaciju ključnih pokazatelja uspješnosti u vezi s upotrebom jamstva Europske unije i općih ciljeva utvrđenih Uredbom.

Istom odlukom Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije (MRRFEU) je određeno za glavnog koordinatora rada resornih tijela državne uprave, agencija i drugih pravnih osoba osiguravajući istovremeno suradnju istih s HBOR-om na provedbi Plana ulaganja za Europu.

U izvještajnom razdoblju pokrenut je čitav niz aktivnosti s ciljem identifikacije ulagačkih projekata te upoznavanja domaćih investitora i ključnih partnera u Republici Hrvatskoj o mogućnostima i uvjetima financiranja putem EFSU-a. Poduzete aktivnosti u izvještajnom razdoblju provedbe Plana ulaganja za Europu mogu se podijeliti u četiri osnovne skupine:

- **promocija i upoznavanje** domaćih dionika s Planom ulaganja za Europu - s posebnim naglaskom na EFSU, ali i upoznavanje s ESCU-om i EPPU-om;

AKTIVNOSTI U PROVEDBI PLANA ULAGANJA ZA EUROPU U REPUBLICI HRVATSKOJ

- **identifikacija postojećih i potencijalnih privatnih i/ili javnih ulagačkih projekata u Republici Hrvatskoj čiji je iznos veći od 35 milijuna EUR** - koji mogu aplicirati za izravno kreditiranje EIB-a;
- **razvoj novih proizvoda i korištenje financijskih instrumenata** - dostupnih u okviru EFSU-a za MSP-ove i projekte manje vrijednosti (< 35 milijuna EUR); i
- **aktivna suradnja i komunikacija s EIB Grupom** - u pogledu uvjeta financiranja putem EFSU-a.

U nastavku se nalazi detaljniji opis poduzetih aktivnosti, a u narednom poglavlju prikaz glavnih dosad ostvarenih rezultata istih.

PROMOCIJA I UPOZNAVANJE DOMAĆIH DIONIKA S PLANOM ULAGANJA ZA EUROPU

Obzirom da je Plan ulaganja za Europu nova inicijativa europskih institucija, najprije je bilo potrebno poraditi na upoznavanju dionika i potencijalnih korisnika s inicijativom, posebice njenom glavnom financijskom mjerom, EFSU-om.

- 19. listopada 2015. održana je **radionica za nacionalne koordinate**, koji su kao predstavnici resornih ministarstava zaduženi za podršku HBOR-u u provedbi Plana ulaganja za Europu, posebice u dijelu iznalaženja novih projekata, kao i izrade prijedloga razvoja proizvoda i/ili investicijskih platformi koji bi se mogli kandidirati u okviru Plana ulaganja za Europu.
- 27. studenog 2015. održana je **prezentacija** o Planu ulaganja za Europu te je dana **obavijest o kandidiranju projekata za "Junckerov plan" na sastanku sa županijama i regionalnim koordinatorima**.
- 24. veljače 2016. održana je **radionica za regionalne koordinate** odnosno predstavnike županija, gradova te regionalnih razvojnih agencija, kako bi ih se detaljnije upoznalo s novim mogućnostima sufinanciranja regionalnih i lokalnih projekata uz podršku EFSU-a.
- Započet je **terenski obilazak** pojedinih gradova, županija i društava u njihovom vlasništvu radi utvrđivanja mogućih ulagačkih projekata za sufinanciranje u okviru EFSU-a.
- Predstavnici HBOR-a inicirali su i održali sastanke s predstavnicima komora te udruge banaka i poslodavaca s ciljem informiranja istih o planu ulaganja za Europu, kako slijedi:
 - 18. siječnja 2016. s Hrvatskom gospodarskom komorom

AKTIVNOSTI U PROVEDBI PLANA ULAGANJA ZA EUROPU U REPUBLICI HRVATSKOJ

- 25. siječnja 2016. s Hrvatskom udrugom poslodavaca
 - 26. siječnja 2016. godine s Hrvatskom udrugom banaka
 - 28. siječnja 2016. i 29. veljače 2016. s Hrvatskom obrtničkom komorom
- Održani su **sastanci s predstavnicima vodećih poslovnih banaka** u Republici Hrvatskoj s ciljem informiranja i uspostavljanja moguće suradnje na pronalaženju projekata u okviru EFSU-a.
 - 16. prosinca 2015. u Zagrebu je održana **konferencija o Planu ulaganja za Europu** pod nazivom „*Investment plan for Europe: Closing the investment gap for micro enterprises and SME's*“, u organizaciji Europske komisije i EIB-a na kojoj su u svojstvu izlagača sudjelovali predstavnici HBOR-a i MRRFEU-a.
 - 18. ožujka 2016. održana je **prezentacija o Planu ulaganja za Europu** i ulozi HBOR-a na Vijeću članova HUP-a u Zagrebu.
 - 10. lipnja 2016. u Rijeci je, u organizaciji Predstavništva Europske komisije u Hrvatskoj, održana prezentacija HBOR-a u sklopu predstavljanja Plana ulaganja za Europu.
 - S ciljem veće dostupnosti informacija i promocije Plana ulaganja za Europu i uloge HBOR-a u provedbi istoga, **dorađena je internetska stranica HBOR-a** na kojoj su objavljeni podaci o HBOR-u, kao nositelju aktivnosti i nacionalnoj pristupnoj točki za provedbu Plana ulaganja za Europu. Ujedno su objavljeni i ključni podaci o uvjetima financiranja u okviru EFSU-a. Internetska stranica dostupna je putem poveznice <http://www.hbor.hr/juncker>.
 - Kreirana je **adresa elektronske pošte efsu@hbor.hr** na koju se mogu slati upiti vezano za provedbu Plana ulaganja za Europu kao i popunjeni obrasci s informacijama o potencijalnim projektima. Za istu svrhu MRRFEU kreirao je adresu efsu@mrrfeu.hr.
 - Izrađene su **Smjernice za nacionalne koordinate i investitore** vezano za Plan ulaganja za Europu koje su javno dostupne na internetskim stranicama HBOR-a.
 - Izrađen je **obrazac koji investitori mogu popuniti on-line na internetskim stranicama HBOR-a radi prijave potencijalnog projekta za financiranje u okviru Plana ulaganja za Europu**.

AKTIVNOSTI U PROVEDBI PLANA ULAGANJA ZA EUROPU U REPUBLICI HRVATSKOJ

IDENTIFIKACIJA POSTOJEĆIH I POTENCIJALNIH PRIVATNIH I/ILI JAVNIH ULAGAČKIH PROJEKATA U REPUBLICI HRVATSKOJ ČIJI JE IZNOS VEĆI OD 35 MILIJUNA EUR

- U inicijalnoj fazi pokretanja Plana ulaganja za Europu, **Europska komisija pozvala je države članice na dostavu indikativnih lista potencijalnih ulagačkih projekata koji potražuju izvore financiranja ili se suočavaju s preprekama u realizaciji.** Indikativne liste potencijalnih ulagačkih projekata iz 28 država članica EU-a objavljene su u prosincu 2014. i trebale su poslužiti kao demonstracija da u Europi postoji znatan potencijal za ulaganja no i kao upozorenje da se mnogi od tih projekata trenutačno ne ostvaruju zbog financijskih, regulatornih ili drugih prepreka. Do tog zaključka došla je Radna skupina za ulaganja na razini EU-a.
- Međutim, utvrđeno je da se tako identificirani potencijalni ulagački projekti **nalaze u različitim fazama pripremljenosti** i većinom nisu spremni za financiranje.
- Uvrštenje projekata na indikativnu listu ne predstavlja jamstvo u realizaciji financijskih sredstava EFSU-a jer **EFSU ne funkcionira na način da vlasti kandidiraju ulagačke projekte** već se nositelji projekata mogu i sami obratiti EIB-u. Za spremne projekte EIB pokreće proces procjene sukladno svojoj uobičajenoj proceduri. Postupak odobrenja projekta u pravilu traje 6 mjeseci.
- S obzirom na trenutno nepostojanje adekvatnog okvira za planiranje javnih investicija te baze podataka o javnim investicijama, **od sredine prosinca 2015. do danas HBOR i MRRFEU održali su veći broj sastanaka s javnim poduzećima, jedinicama lokalne i regionalne samouprave i društvima u njihovom vlasništvu te privatnim subjektima s ciljem utvrđivanja potencijalnih pojedinačnih projekata koji bi s obzirom na veličinu (>35 milijuna EUR) ili namjenu imali mogućnost financiranja u okviru EFSU-a, i/ili bili u mogućnosti koristiti usluge ESCU-a i EPPU-a.**
- U prvoj fazi posebna je pažnja usmjerena na **javna poduzeća** budući da ista obavljaju infrastrukturne djelatnosti koje u pravilu zahtijevaju i više iznose ulaganja. U suradnji s Centrom za praćenje poslovanja energetskog sektora i investicija (CEI), kao nadležnom agencijom za praćenje investicija javnog sektora i investicija u energetskom sektoru, dosad su održani sastanci te upućeni dopisi za dostavu projekata sljedećim javnim poduzećima i subjektima:

AKTIVNOSTI U PROVEDBI PLANA ULAGANJA ZA EUROPU U REPUBLICI HRVATSKOJ

- HEP d.d.
 - HOPS d.o.o.
 - JANAF d.d.
 - Plinacro d.o.o.
 - Hrvatske vode
 - HŽ Infrastruktura d.o.o.
 - LNG Hrvatska d.o.o.
 - Programa Sava d.o.o.
 - Lučka Uprava Rijeka
 - Hrvatske autoceste d.o.o.
 - Hrvatske ceste d.o.o.
 - Energetski institut Hrvoje Požar
 - HROTE
 - HERA
 - Top terme Topusko
 - Naftalan
 - Jadrolinija d.o.o.
- Također, održani su **sastanci s predstavnicima** sljedećih **javnih subjekata s regionalne i lokalne razine**:
 - Grad Zagreb
 - Vodovod i odvodnja d.o.o. Zagreb
 - Primorsko-goranska županija
 - Regionalna energetska agencija Primorsko goranske županije
 - Osječko-baranjska županija
 - Grad Osijek
 - Gradski prijevoz putnika d.o.o. Osijek
 - Istarska županija
 - Istarska razvojna agencija
 - Regionalna energetska agencija sjeverozapadne Hrvatske
 - Svim županijama, gradu Zagrebu i regionalnim koordinatorima **upućeni su dopisi za dostavu projektnih prijedloga, potencijalnih kandidata za EFSU i/ili EPPU.**
 - **Jedinice područne (regionalne) samouprave i regionalni koordinatori odgovorili su dostavom 23 projektna prijedloga ukupne procijenjene vrijednosti ulaganja preko 1 milijarde EUR.** Nekoliko projekata zatim je upućeno na prijavu na otvorene pozive u okviru ESIF-ova, dok je općenito uočeno da na regionalnoj razini teško da postoje fiskalni

AKTIVNOSTI U PROVEDBI PLANA ULAGANJA ZA EUROPU U REPUBLICI HRVATSKOJ

kapaciteti za realizaciju velikih pojedinačnih projekata (> 35 milijuna EUR). U tom smislu s predstavnicima regionalne i lokalne razine razgovara se o mogućnostima grupiranja (klasterizacije) više manjih projekata u jednu tematsku cjelinu (oblikovanje u platforme za ulaganje).

- Dodatno je potrebno **educirati sve potencijalne nositelje javnih projekata o alternativnim modelima isporuke projekata uz uključivanje privatnih partnera** te su u tom smislu pokrenute edukacijske aktivnosti u suradnji s Agencijom za investicije i konkurentnost (AIK) koja je nadležna za ocjenu, odobravanje i nadzor projekata javno-privatnog partnerstva (JPP) u Republici Hrvatskoj u okviru postojećeg zakonodavnog i institucionalnog okvira za JPP.
- Tijekom održanih sastanaka s različitim dionicima, zaključeno je da bi se (uzimajući u obzir veličinu potencijalnih projekata) u narednom razdoblju bilo dobro **usmjeriti na razvoj platformi za ulaganje i/ili okvirnih kreditnih linija uz garanciju EFSU-a**, u područjima u kojima je identificiran tržišni interes:
 - energetska učinkovitost u javnom i privatnom sektoru
 - promet – gradski prijevoz, morske luke, mali aerodromi
 - širokopojasni Internet
 - zdravstvo – zdravo življenje i aktivno starenje
 - MSP-ovi
- Ostvareni su **izravni kontakti s desetak privatnih subjekata** potencijalnih korisnika EIB-ovih kredita u okviru EFSU-a, u sklopu kojih se pokazalo da **privatni sektor raspolaže s projektima koji su spremni za financiranje**. Za projekte koji su procijenjeni spremnim za financiranje, HBOR je inicirao daljnje kontakte prema EIB-u vezano za postupak procjene.
- Održana su **tri sastanka nacionalnih koordinatora** na kojima su razmotrene indikativne liste ulagačkih projekata iz javnog sektora te je raspravljano o razini spremnosti tih projekata i mogućnostima zatvaranja financijske konstrukcije kroz EFSU.
- **Kombinirana upotreba EFSU-a i drugih fondova EU-a, uključujući ESIF-ove**, uspostava platformi za ulaganje i lokalno djelovanje ESCU-a mogli bi rezultirati poboljšanom korištenju EFSU-a u Hrvatskoj. Stoga je MRRFEU u Prioritetni nacionalni akcijski plan za povećanje učinkovitosti korištenja Europskih strukturnih i investicijskih fondova za razdoblje 2016.-2018. kojeg je 8. lipnja 2016. prihvatila Vlada, uvrstio **mjeru vezanu uz omogućavanje komplementarnih izvora za realizaciju financiranja projekata, posebice**

AKTIVNOSTI U PROVEDBI PLANA ULAGANJA ZA EUROPU U REPUBLICI HRVATSKOJ

za ključnu infrastrukturu i u sektorima s brzim rastom produktivnosti (energetika, promet, IT).

- 9. lipnja 2016. u Zagrebu održani su **ministarski i radni sastanci s izvršnim direktorom EFSU-a g. Wilhelmom Moltererom** na temu financiranja strateški važnih projekata za Republiku Hrvatsku uz podršku EFSU-a. Poseban naglasak stavljen je na mogućnost kombiniranog financiranja projekata sredstvima iz EFSU i ESIF-ova, za što postoji potreba u dijelu razvoja širokopojasnog Interneta te u području energetske učinkovitosti.
- 11. srpnja 2016. održana je **radionica o mogućnostima kombiniranog korištenja EFSU-a i ESIF-ova u kombinaciji s JPP.**
- Na inicijativu MRRFEU-a, osnovano je međuresorno **Povjerenstvo za koordinaciju EU instrumenata u području energetike, prometa i mrežne infrastrukture** koje ima zadaću koordinirati sve aktivnosti povezane s investicijama u navedenim sektorima koristeći sve raspoložive EU instrumente. Povjerenstvo je dosad održalo četiri sjednice na kojima su identificirani ulagački projekti za koje je moguće kombinirati EFSU i ESIF-ove te se u tom smislu nastavila njihova priprema. Povjerenstvo također radi na identifikaciji najpovoljnijih oblika financiranja projekata i proširenju ponude različitih načina pomoći (poput kapitalne pomoći, garancije dijela nadređenog kredita, vlastitih izvora financiranja – *equity* i dugoročnih kredita s povoljnim kamatnim stopama), osobito za javne projekte koristeći EFSU i ESIF-ove i dr. instrumente međunarodnih financijskih institucija kako bi omogućili promotorima projekata realizaciju investicijskih planova.
- Zajedničkim naporima nekoliko središnjih hrvatskih institucija, MRRFEU-a, Ministarstva financija, Ministarstva gospodarstva, Ministarstva pomorstva, prometa i infrastrukture, HBOR-a, CEI-a te AIK-a učinjeni su **koraci prema stvaranju naprednog i transparentnog portfelja ulagačkih projekata iz javnog sektora te je inicirana reforma odnosno poboljšanje okvira za planiranje i upravljanje javnim investicijama, osobito u dijelu koji se odnosi na pripremu i ocjenu javnih investicijskih projekata.**

RAZVOJ NOVIH PROIZVODA I KORIŠTENJE FINANCIJSKIH INSTRUMENATA

Vežano uz razmatranje novih proizvoda i instrumenata u okviru EFSU-a u nastavku su sažete informacije o istima:

AKTIVNOSTI U PROVEDBI PLANA ULAGANJA ZA EUROPU U REPUBLICI HRVATSKOJ

- 20. lipnja 2016. potpisan je sporazum između HBOR-a i EIF-a u sklopu **InnovFin SME Guarantee Facility za mala srednje kapitalizirana poduzeća i mala i srednja poduzeća** uz potporu EFSU-a. Osnovni uvjeti predmetnog sporazuma i uvjeti garancije su kako slijedi u tablici:

Instrument	Portfeljna garancija
Financijski posrednik	HBOR
Postotak jamstva	50%
Vrsta plasmana HBOR-a	Izravno financiranje
Način financiranja	Preko postojećih programa kreditiranja HBOR-a
Prihvatljivi korisnici	MSP sukladno EU kriterijima i mala srednje kapitalizirana poduzeća od 250 do 499 zaposlenih
Iznos kredita	Minimalni 25.000 EUR, a maksimalni 5,3 milijuna EUR
Ročnost	Minimalna 12 mjeseci, maksimalna 10 godina, uključujući korištenje i poček koji maksimalno iznosi 3 godine
Prihvatljivi troškovi	Osnovna i obrtna sredstva sukladno programu kreditiranja
Maksimalni opseg portfelja	20 milijuna EUR
Mogućnost povećanja portfelja	U slučaju ostvarenja portfelja od 20 milijuna EUR, moguće je povećati portfelj putem novog ugovora s EIF-om
Cijena EIF proizvoda za posrednika	a) 0,5% godišnje na transakcije za MSP b) 0,8% godišnje za transakcije za mala srednje kapitalizirana poduzeća Naknada koja se plaća za uključene transakcije, umanjuje se za 50% budući EIF jamči samo pola transakcije korisnika kredita.
Kamatna stopa za krajnjeg korisnika – DODANA VRIJEDNOST PROIZVODA	Model izračuna kamatne stope po ovom proizvodu podrazumijeva smanjenje polazne kamatne stope za 0,422% za malo srednje kapitalizirano poduzeće, odnosno za 0,572% za malo i srednje poduzeće, a temeljem garancije EIF-a. Model određivanja kamatne stope po ovom proizvodu osigurava prenošenje troška naknade na krajnjeg korisnika kredita.
Izvor sredstava HBOR-a	Izvor sredstava za financiranje kredita osiguranih garancijom InnovFin bit će sredstva EIB-a i/ili CEB-a
Razdoblje korištenja (dostupnosti)	24 mjeseca od početka razdoblja korištenja koji počinje 1. rujna 2016. godine
Minimalna izloženost riziku	HBOR uvijek mora imati barem 20% ekonomske izloženosti prema transakciji krajnjeg primatelja, odnosno taj se dio ne smije pokrivati instrumentima sličnim jamstvu EIF-a
Osnovna valuta	EUR
Dodatna valuta	HRK

AKTIVNOSTI U PROVEDBI PLANA ULAGANJA ZA EUROPU U REPUBLICI HRVATSKOJ

Instrumenti osiguranja kredita	Za 50% kredita koji nije osiguran jamstvom EIF-a primjenjivat će se uobičajeni omjeri osiguranja HBOR-ovih kredita
--------------------------------	--

- U tijeku su pregovori između HBOR-a i EIB-a za **zaključenje garancijskog sporazuma za instrument podjele rizika uz potporu EFSU-a** kojim bi se pokrilo do 50% kreditnog rizika povezanog s portfeljem postojećih kredita poduzećima u HBOR-ovoj bilanci.
- Započete su aktivnosti na **dubinskoj analizi potreba vezano za osnivanje novog JPP equity fonda** uz potporu EFSU-a.

AKTIVNA SURADNJA I KOMUNIKACIJA S EIB GRUPOM

Pored redovite komunikacije s EIB-om, EIF-om i Europskom komisijom po pitanju provedbe Plana ulaganja za Europu i pojedinačnih projekata, dodatno su odrađene sljedeće aktivnosti:

- 16. i 17. veljače 2016. u Luksemburgu održano je **niz sastanaka između predstavnika HBOR-a, EIB-a i Europske komisije vezano za EFSU i suradnju HBOR-a i EIB-a**. Na sastancima je HBOR istaknuo problem zahtijevane veličine pojedinačnih projekata od minimalno 50 milijuna EUR, a što je za projekte u Hrvatskoj izrazito visok volumen investicija. Od strane HBOR-a su ujedno prezentirane i aktivnosti koje su poduzete u pogledu identifikacije projekata za EFSU, kao i područja u kojima su detektirani pojedini projekti: energetika, urbani razvoj, širokopojasni internet, strateška infrastruktura i sl. Na sastanku je otvoreno i pitanje pokretanje platformi za ulaganje.
- 1. ožujka 2016. godine održan je **konferencijski razgovor** između EIB-a i nacionalnih razvojnih banaka (NRB) na temu daljnjih koraka po pitanju ESCU-a i potrebe provođenja analize potreba za savjetodavnim uslugama u svakoj državi članici EU-a.
- HBOR je sudjelovalo na **EIB-ovom uvodnom programu (Introduction Programme)** održanom od 25.-27. travnja 2016. u Luksemburgu s ciljem razmjene znanja, jačanja suradnje i umrežavanja NRB-ova, kao i upoznavanja ključnih zaposlenika EIB-a i EIF-a koji rade na EFSU.
- HBOR je sudjelovao na **radionici za NRB-ove** održanoj 28. travnja 2016. godine u EIB-u u Luksemburgu vezano za aktivnosti ESCU-a.

AKTIVNOSTI U PROVEDBI PLANA ULAGANJA ZA EUROPU U REPUBLICI HRVATSKOJ

- HBOR je sudjelovalo na **sastanku Radne skupine predstavnika NRB-ova za provedbu Plana ulaganja za Europu** (*Consultative group*) u organizaciji Europske komisije održanom 29. travnja 2016. u Briselu. Fokus tog sastanka bio je na razmjeni iskustava na području uspostave zajedničkih platformi za ulaganje i jačanja suradnje između ESCU-a, EPPU-a i NRB-ova.
- HBOR je sudjelovao na **radionici Radne skupine za jačanje suradnje između uz EIB-Grupe i NRB-ova** koja je održana 9. svibnja 2016. u Luksemburgu. Tijekom radionice je prezentirano trenutno stanje provedbe i druge aktualnosti vezano za Plan ulaganja za Europu te su predstavljene EIB-ove organizacijske jedinice za Plan ulaganja za Europu (*Investment Plan for Europe Department*) i savjetodavne usluge (*Advisory Services Department*).

REZULTATI PROVEDBE PLANA ULAGANJA ZA EUROPU U REPUBLICI HRVATSKOJ

Rezultati provedbe Plana ulaganja za Europu u Republici Hrvatskoj

PROJEKTI U OKVIRU SASTAVNICE ZA INFRASTRUKTURU I INOVACIJE

- **HBOR-u je EIB odobrio 50 milijuna EUR za instrument podjele rizika uz potporu EFSU-a** kojim bi se pokrilo do 50% kreditnog rizika povezanog s portfeljem postojećih kredita poduzećima u HBOR-ovoj bilanci. Kao uvjet te uz resurse dostupne kroz ovo jamstvo, HBOR će biti u mogućnosti odobravati nove kredite srednje kapitaliziranim poduzećima i drugim prihvatljivim promotorima u iznosu do 100 milijuna EUR. U tijeku su pregovori za potpis ovog garancijskog sporazuma.
- Identificirano je **petnaest potencijalnih ulagačkih privatnih i javnih projekata koji bi se, uz podršku EFSU-a, mogli realizirati u iduće tri godine**, i to u sektorima:
 - energetike (7),
 - turizma (3),
 - prometa (2),
 - proizvodne industrije (1),
 - okoliša i održivog upravljanja resursima (1), i
 - digitalne infrastrukture (1).
- Procijenjena **ukupna vrijednost ulaganja koja bi se mogla potaknuti uz podršku EFSU-a ovim projektima iznosi otprilike 5 milijardi EUR.**
- Dosad je šest infrastrukturnih projekata, putem HBOR-a, komunicirano prema EIB-u te se nalaze **u fazi preliminarne procjene.**

PROJEKTI U OKVIRU SASTAVNICE ZA MSP-OVE

- **HBOR je potpisao sporazum s EIF-om u okviru programa InnovFin uz osiguranu potporu EFSU-a za koji se očekuje da će generirati portfelj zajmova u vrijednosti od 20 milijuna EUR za inovativna hrvatska poduzeća.**